

VIA POST EN MAIL

De heer R. CHARLIER
Ere directeur-generaal
Hoorstraat 43
1040 Brussel

Mevrouw C. VANSTRAELEN
Secretariaat
Hoorstraat 43
1040 Brussel

9 mei 2004

Beste Meneer Charlier,

Proyecto Gato vzw dient met betrekking tot het 'Baku-Tbilisi-Ceyhan oil pipeline project' een klacht in tegen KBC, Dexia en ING. Deze klacht is gebaseerd op het niet respecteren van Hoofdstuk 1, §7; hoofdstuk 2, §1 en hoofdstuk 5, §1 a en c van de OESO Richtlijnen.

Het is duidelijk dat de banken KBC, Dexia en ING de economische, sociale en ecologische vooruitgang van Turkije, Georgië en Azerbeidzjan belemmeren door het 'Baku-Tbilisi-Ceyhan oil pipeline project' financieel te steunen¹. Het is ook duidelijk dat de banken KBC, Dexia en ING geen adequate informatie over de milieu -, gezondheids - en veiligheidseffecten hebben geëvalueerd of in rekening genomen en geen toezicht en controle op de vorderingen ten aanzien van de milieu -, gezondheids - en veiligheidsdoelstellingen uitoefenen teneinde een duurzame ontwikkeling te bevorderen. Wij vragen de banken ING, Dexia en KBC de lening aan het BTC consortium onmiddellijk te bevriezen zolang de OESO Richtlijnen niet nageleefd worden.

DE OESO RICHTLIJNEN VOOR MULTINATIONALE ONDERNEMINGEN VAN TOEPASSING OP HET BAKU-TBILISI-CEYHAN OIL PIPELINE PROJECT

België heeft als land die de Richtlijnen onderschrijft zich geëngageerd om banken die op hun grondgebied werkzaam zijn aan te moedigen om de Richtlijnen na te leven overal waar zij actief zijn, zulks met inachtneming van de bijzondere omstandigheden in elk gastland. Want aangezien banken activiteiten en multinationale ondernemingen over de hele wereld steunen, behoort internationale samenwerking op dit gebied zich tot alle landen uit te strekken. Het 1768 km lange 'Baku-Tbilisi-Ceyhan oliepijplijn' moet ruwe olie van de Kaspische Zee bij Azerbeidzjan, via Georgië, naar de zuidkust van Turkije aan de Middellandse Zee vervoeren. De pijpleiding loopt 443 km in Azerbeidzjan, 249 km in Georgië en 1076 km in Turkije. De hoofdaandeelhouder van het BTC consortium is verantwoordelijk voor de bouw van het project is BP Exploration Ltd., welke 30.1% in het BTC Consortium bezit. State Oil Company of Azerbaijan bezit 25%; Norway-owned Statoil, 8.71%; Turkish Petroleum, 6.87%; AGIP Azerbaijan, 5%; Itochu, 3.4%; Unocal Corporation, 8.9%; ConocoPhillips, 2.5% en Amerada Hess bezit 2.36% (via een joint venture: Delta Hess – en Saudi Arabian-owned Delta Oil). Een internationaal banksyndicaat van 15 banken leverde het consortium een lening van meer dan 1 miljard dollar. Onder deze banken bevinden ook Dexia, ING en KBC. Uit divers onderzoek van milieu – en mensenrechtenorganisaties blijkt dat de pijplijn in overtreding is met de OESO Richtlijnen. Wij beroepen onze klacht op onderzoek van de Baku – Ceyhan Campaign².

Ten behoeve van de oliepijpleiding hebben de betrokken bedrijven, onder leiding van BP, speciale contracten getekend met Turkije, Azerbeidzjan en Georgië: *Individual Host Government Agreements (HGAs)*. Naast deze speciaal contracten zijn volgende instrumenten van belang:

¹ Verlenen van een lening

² Informatie over de coalitie NGOs op: <http://www.bakuceyhan.org.uk/about.htm>

1. De grondwetten van Turkije, Georgië en Azerbeidzjan
2. Een contractueel akkoord tussen de regeringen van Turkije, Georgië en Azerbeidzjan: *Inter-Government Agreement (IGA)*
3. De wet – en regelgeving van de drie landen die niet in de HGAs en IGA zijn opgenomen

De bijzondere contracten *Individual Host Government Agreements (HGAs)* gaan boven alle andere wetten van de drie landen (inclusief milieuwetten), behalve de grondwet. Uit onderzoek van de verschillende contracten blijkt dat de contracten in strijd zijn met de internationale en Europese verplichtingen van Turkije, Georgië en Azerbeidzjan op het gebied van milieu en mensenrechten. Het contract met Turkije is tevens in strijd met de verdragen die Turkije met Europa heeft gesloten om toetreding tot de EU mogelijk te maken. De indiener van deze klacht is bijzonder bezorgd over de gevolgen van de contracten, want het belemmert de economische, sociale en ecologische vooruitgang van Turkije, Georgië en Azerbeidzjan. Door het project via een lening te steunen, dragen de betrokken banken bij tot de belemmering van de economische, sociale en ecologische vooruitgang van Turkije, Georgië en Azerbeidzjan.

Volgens een in oktober 2003 verschenen rapport van het Wereldnatuurfonds (WWF) vormt de pijpleiding onacceptabele risico's voor belangrijke natuurgebieden in alledrie de landen. Het belangrijkste natuurgebied is Nationaal Park Borjomi in Georgië, dat prijkt op de lijst van kwetsbare gebieden van de IUCN (World Conservation Union). Minerale waterbronnen uit de Borjomi-regio houden de natuur en de economie op peil. De verkoop van Borjomi mineraalwater is goed voor tien procent van de exportinkomsten van Georgië. Een eventuele olie lekkage zal grote ecologische en economische schade doen ontstaan. Op 15 februari 2004 verscheen het resultaat van een onderzoek uitgevoerd door de Sunday Times (**zie annex 1**). En daaruit blijkt dat de verf die gebruikt werd voor de fittings van de pijplijn een gevaar is voor het milieu. De verf speelt immers een cruciale rol in de bescherming van de joints voor corrosie. BP huurde een wereldwijd vermaarde pijplijnconsulent in, Derek Mortimore, om de technische design van de pijplijn te onderzoeken. The Sunday Times heeft inzage gekregen in het rapport dat Mortimer in 2002 afleverde aan BP. Mortimer stelt daarin dat hij geschokt was over de gebruikte verf, dat het verkeerde coatingsysteem is gekozen, dat hij dit nog nooit gezien had in zijn 41 jaar ervaring. In zijn rapport waarschuwt hij voor scheuren in de lijn. De banken behoren bij haar evaluatie voldoende rekening te houden met gevolgen op het milieu, de volksgezondheid en de veiligheid en, in het algemeen rekening houden met de bredere doelstelling teneinde een duurzame ontwikkeling te bevorderen. In het bijzonder behoren zij adequate, tijdige informatie over de milieu-, gezondheids- en veiligheidseffecten van hun activiteiten te verzamelen en te evalueren en regelmatig toezicht en controle op de vorderingen ten aanzien van de milieu-, gezondheids- en veiligheidsdoelstellingen en streefcijfers uit te oefenen³. De keuze van de verf die gebruikt wordt voor de fitting van de pijplijn kan leiden tot zware milieuschade als de olie lekt in de ondergrond. Bovendien kan deze ontdekking grote implicaties hebben voor de financiële haalbaarheid van het project: de pijplijn opnieuw uit de grond halen en repareren? De banken KBC, Dexia en ING hadden het rapport van de pijplijnconsulent, Derek Mortimore, moeten bestuderen en conclusies trekken. Dat de banken niettemin hebben besloten om het project via een lening te steunen, rijmt niet met een bevordering van een duurzame ontwikkeling.

De vzw Proyecto Gato dient bij het Belgisch Nationaal Contact punt op basis van het niet respecteren van Hoofdstuk 1, §7; Hoofdstuk 2, §1, en hoofdstuk 5, §1 a en c van de OESO Richtlijnen een klacht in tegen de banken ING, Dexia en KBC. Wij vragen de banken ING, Dexia en KBC de lening aan het BTC consortium onmiddellijk te bevroren zolang de OESO Richtlijnen niet nageleefd worden.

³ hoofdstuk 5, §1 a en c van de OESO Richtlijnen

SCHENDING VAN DE OESO RICHTLIJNEN VOOR MULTINATIONALE ONDERNEMINGEN

Bij te dragen aan de economische, sociale en ecologische vooruitgang teneinde een duurzame ontwikkeling te bevorderen

Individual Host Government Agreements

Ten behoeve van de oliepijpleiding hebben de betrokken bedrijven, onder leiding van BP, speciale contracten getekend met Turkije, Azerbeidzjan en Georgië: *Individual Host Government Agreements (HGAs)*. De HGA wordt beschouwd als een private wet tussen het consortium en de landen. Naast deze speciaal contracten zijn volgende instrumenten van belang:

4. De grondwetten van Turkije, Georgië en Azerbeidzjan
5. Een contractueel akkoord tussen de regeringen van Turkije, Georgië en Azerbeidzjan: *Inter-Government Agreement (IGA)*
6. De wet – en regelgeving van de drie landen die niet in de HGAs en IGA zijn opgenomen

De bijzondere contracten *Individual Host Government Agreements (HGAs)* gaan boven alle andere wetten van de drie landen (inclusief milieuwetten), behalve de grondwet. Uit onderzoek van de verschillende contracten blijkt dat de contracten in strijd zijn met de internationale en Europese verplichtingen van Turkije, Georgië en Azerbeidzjan op het gebied van milieu en mensenrechten. Het contract is tevens in strijd met de verdragen die Turkije met Europa heeft gesloten om toetreding tot de EU mogelijk te maken.

- Het contract (HGA) tussen Turkije en het consortium verhindert de Turkse regering om in de toekomst enige wet – of regelgeving op te stellen die de economische belangen van het consortium kunnen blokkeren. Enig impact van een nieuw Turkse wet moet in het voordeel van het HGA beklonken worden. Zoniet schendt de Turkse regering het contract en moet schadeclaims aan het consortium betalen. Eenzelfde overeenkomst vinden we terug in de contracten met Georgië en Azerbeidzjan⁴.
- Volgens het contract (HGA) moet Turkije het consortium compensaties betalen bij iedere nieuwe milieu -, gezondheids – of veiligheidswetgeving, uitgewerkt in de komende 40 jaar, die het project financiële schade zou kunnen berokkenen, of de uitvoering van het project of haar doelstellingen zou kunnen beïnvloeden. Eenzelfde overeenkomst vinden we terug in de contracten met Georgië en Azerbeidzjan⁵.
- Het contract (HGA) stelt duidelijk dat bij de uitwerking van nieuwe sociale richtlijnen of standaarden van toepassing op regio's waar de pijpleiding gelegen is, de regering of parlementsleden rekening moeten houden met een mogelijke impact op het project. In geen geval mogen richtlijnen of standaarden uitgewerkt worden die strenger zijn dan de

⁴ HGA Turkije, cit. 104, Preamble: “. . . [the] Intergovernmental Agreement shall become effective as law of the Republic of Turkey and (with respect to the subject matter thereof) prevailing over all other Turkish Law (other than the Constitution) and the terms of such agreement shall be the binding obligation of the Republic of Turkey under international law.” For Georgia: HGA, Preamble. For Azerbaijan: HGA, Preamble.

⁵ HGA Turkey, op. cit. 104, paras Article 7.2 (vi) and (xi): “The Government hereby covenants and agrees (on its behalf and acting on behalf of and committing the State Authorities) that throughout the term of this Agreement . . . If any domestic or international agreement or treaty; any legislation, promulgation, enactment, decree, accession or allowance; any other form of commitment, policy or pronouncement or permission, has the effect of impairing, conflicting or interfering with the implementation of the Project, or limiting, abridging or adversely affecting the value of the Project or any of the rights, privileges, exemptions, waivers, indemnifications or protections granted or arising under this Agreement or any other Project Agreement it shall be deemed a Change in Law under Article 7.2(xi) . . . the State Authorities shall take all actions available to them to restore the Economic Equilibrium established under the Project Agreements if and to the extent the Economic Equilibrium is disrupted or negatively affected, directly or indirectly, as a result of any change (whether the change is specific to the Project or of general application) in Turkish Law (including any Turkish Laws regarding Taxes, health, safety and the environment . . . For Georgia, HGA, Article 7.2 (vi) and (x) note: clause 7.2 (x) . For Azerbaijan: HGA, article 7.2 (vi) en (x)

beschreven richtlijnen of standaarden binnen de Petroleum pijpleiding industrie. Eenzelfde overeenkomst vinden we terug in de contracten met Georgië en Azerbeidzjan⁶.

Dit beperkt duidelijk het recht van de Turkse, Georgische en Azerbeidjaanse regering om haar bevolking tegen ecologische schade, geassocieerd met gezondheids- en veiligheidsdoelstellingen, te beschermen. Deze bewoording vinden we ook terug in artikel 5, Paragraaf 5.2 (iii) van de Turkse HGA, Georgische HGA en Azerbeidjaanse HGA:

"the State Authorities shall not act or fail to act in any manner that could hinder or delay any Project Activity or otherwise negatively affect the Project or impair any rights granted under any Project Agreement (including any such action or inaction predicated on security, health, environmental or safety considerations that, directly or indirectly, could interrupt, impede or limit the flow of Petroleum in or through the Facilities)."

Een persbericht van George Goolsby (Baker Botts, het advocatenbureau die het Consortium had ingehuurd) stipuleerde duidelijk dat niet de regeringen, maar Baker Botts het regelgevend kader uitwerkte. In een interview van 23 oktober 2001 in de *Petroleum Economist* werd met betrekking tot het project en Azerbeidzjan gezegd⁷:

"The Azerbaijan pipeline projects are a good example. We've created laws for that. It's very interesting because, as well as normal agreements, the first order of business in many regions, especially with pipelines, is that you need legislation at treaty level and domestic law level. Sometimes there's no legislation there. For example, laws may date back to the Soviet era, when the fiscal regime was gauged for a different kind of commerce, so that has to be changed."

"In a developed situation, for example, in Turkey, you do a combination of both; it has some developed laws and then you need to interweave these into the existing ones. That requires a talented local counsel and you need to network."

Toekomstige regeringen in Turkije, Georgië en Azerbeidzjan zijn gebonden aan de HGA, en zijn daardoor niet meer instaat om enige wet – en regelgeving met betrekking tot het leefmilieu, gezondheid en veiligheid uit te werken⁸. De regeringen hebben niet meer het recht voorwaarden te stellen waaronder multinationale ondernemingen in hun land mogen werken, zulks met inachtneming van het internationale recht en betekent een belemmering van de economische, sociale en ecologische vooruitgang van Turkije, Georgië en Azerbeidzjan. De onderdelen van een multinationale onderneming die in verschillende landen gevestigd zijn, zouden moeten onderworpen zijn aan de wetten die in het desbetreffende land van toepassing zijn⁹. Door het project via een lening te steunen, dragen de banken Dexia, ING en KBC bij tot de belemmering van de autonomie en de economische, sociale en ecologische vooruitgang van Turkije, Georgië en Azerbeidzjan. Dit is duidelijk in strijd met Hoofdstuk 1, §7 en hoofdstuk 2§1 van de OESO Richtlijnen.

⁶ HGA Turkey, op. cit. 104, Appendix 5 - Codes of Practice, paras 3.3 / 4.2. For Georgia, see HGA Georgia, Appendix 3, Environmental Standards, para 3.3 and Appendix 5, Health and Safety Standards, para 4.2. Note: the Georgian environmental standards section does not refer to the standards prevailing in the petroleum industry but to the standards set out in the HGA (which refers to the prevailing standards among others).

⁷ *Petroleum Economist*, October 23, 2001, Pg.29, "Analysis; Globalization Of Law Firms."

⁸ HGA, Turkije, op. cit. 104. para Article 16.1 (i), Binding Effect, of the Turkish HGA: "This Agreement and the rights, obligations and other provisions of this Agreement and any other Project Agreement shall bind and apply to the Parties and . . . in the case of the State Authorities, shall continue to bind the Government, all State Entities and all Local Authorities notwithstanding any change in the constitution, control, nature or effect of all or any of them and notwithstanding the insolvency, liquidation, reorganisation, merger or other change in the viability, ownership or legal existence of the State Authorities (including the partial or total privatisation of any State Entity)." For Georgia, see: HGA, Georgia, Article 15.1 (I) Binding Effect. For Azerbaijan, see: HGA, Azerbaijan, Article 15.1 (I) Binding Effect.

⁹ OESO richtlijnen, hoofdstuk 1§7

Geen meerwaarde aan de bevolking

Het consortium faalt om rekening te houden met de belangen van het volk. Zo stipuleert artikel II (8) van de IGA dat het project niet moet bijdragen aan de sociale vooruitgang:

“(i) the MEP Project shall not involve the provision of services to the public at large in its Territory for purposes of satisfying the general or common needs of the populace, (ii) the MEP Project is not intended or required to operate in the service of the public benefit or interest in its Territory . . .”

Door het project via een lening te steunen, dragen de banken Dexia, ING en KBC niet bij tot een verbetering van de levenswijze van de getroffen mensen, en in het algemeen van de bevolking in Turkije, Georgië en Azerbeidzjan. Dit is duidelijk in strijd met hoofdstuk 2§1 van de OESO Richtlijnen.

De indieners van deze klacht maken zich zorgen over de mensen van diegenen die gevolgen van het BTC project ondervinden. De garanties die de oliemaatschappijen hebben verworven voor de aanleg van de pijpleiding kunnen negatief uitpakken voor de lokale bevolking. In Turkije wonen 30 duizend mensen in de dorpen langs het traject. Deze mensen zijn niet naar behoren geconsulteerd, hetgeen volgens de richtlijnen van de Wereldbank verplicht is. Velen waren bovendien economisch afhankelijk van landbouwgrond die nu in handen is van het BTC - consortium. De compensatie die men hiervoor kreeg, was veelal te laag. Daarnaast werden soms al constructiewerkzaamheden uitgevoerd op hun grond voordat compensatie verleend was.

Een bedreiging voor het milieu en de gezondheid, veiligheid van de mensen

Volgens een in oktober 2003 verschenen rapport van het Wereldnatuurfonds (WWF) vormt de pijpleiding onacceptabele risico's voor belangrijke natuurgebieden in alledrie de landen¹⁰. Het belangrijkste natuurgebied is Nationaal Park Borjomi in Georgië, dat prijkt op de lijst van kwetsbare gebieden van de IUCN (World Conservation Union). Minerale waterbronnen uit de Borjomi-regio houden de natuur en de economie op peil. De verkoop van Borjomi mineraalwater is goed voor tien procent van de export-inkomsten van Georgië. Een eventuele olie lekkage zal grote ecologische en economische schade doen ontstaan. Op 15 februari 2004 verscheen het resultaat van een onderzoek uitgevoerd door de Sunday Times (**zie annex 1**). En daaruit blijkt dat de verf die gebruikt werd voor de fittings van de pijplijn een gevaar is voor het milieu. De verf speelt immers een cruciale rol in de bescherming van de joints voor corrosie. BP huurde een wereldwijd vermaarde pijplijnconsulent in, Derek Mortimore, om de technische design van de pijplijn te onderzoeken. The Sunday Times heeft inzage gekregen in het rapport dat Mortimer in 2002 afleverde aan BP. Mortimer stelt daarin dat hij geshockeerd was over de gebruikte verf, dat het verkeerde coatingsysteem is gekozen, dat hij dit nog nooit gezien had in zijn 41 jaar ervaring. In zijn rapport waarschuwt hij voor scheuren in de lijn. De banken behoren bij haar evaluatie voldoende rekening te houden met gevolgen op het milieu, de volksgezondheid en de veiligheid en, in het algemeen rekening houden met de bredere doelstelling teneinde een duurzame ontwikkeling te bevorderen. In het bijzonder behoren zij adequate, tijdige informatie over de milieu-, gezondheids- en veiligheidseffecten van hun activiteiten te verzamelen en te evalueren en regelmatig toezicht en controle op de vorderingen ten aanzien van de milieu-, gezondheids- en veiligheidsdoelstellingen en streefcijfers uit te oefenen¹¹. De keuze van de verf die gebruikt wordt voor de fitting van de pijplijn kan leiden tot zware milieuschade als de olie lekt in de ondergrond. Bovendien kan deze ontdekking grote implicaties hebben voor de financiële haalbaarheid van het project: de pijplijn opnieuw uit de grond halen en repareren? De banken KBC, Dexia en ING hadden het rapport van de pijplijnconsulent, Derek Mortimore, moeten bestuderen en conclusies trekken. Dat de banken niettemin hebben besloten om het project via een lening te steunen, rijmt niet met een bevordering van een duurzame ontwikkeling.

¹⁰ <http://intranet.panda.org/data/downloads/50588/wwfbtcsummaryoctober2003.pdf> en <http://intranet.panda.org/data/downloads/50588/wwfcommentsonbtccaplicationstoifcandebird.pdf>

¹¹ hoofdstuk 5, §1 a en c van de OESO Richtlijnen

CONCLUSIE

Het is duidelijk dat de banken KBC, Dexia en ING de economische, sociale en ecologische vooruitgang van Turkije, Georgië en Azerbeidzjan belemmeren door het 'Baku-Tbilisi-Ceyhan oil pipeline project' financieel te steunen. Het is ook duidelijk dat de banken KBC, Dexia en ING geen adequate informatie over de milieu -, gezondheids - en veiligheidseffecten hebben geëvalueerd of in rekening genomen en geen toezicht en controle op de vorderingen ten aanzien van de milieu -, gezondheids - en veiligheidsdoelstellingen uitoefenen teneinde een duurzame ontwikkeling te bevorderen. Wij vragen de banken ING, Dexia en KBC de lening aan het BTC consortium onmiddellijk te bevrozen zolang de OESO Richtlijnen niet nageleefd worden.

Wij vragen zoals de procedure het voorschrijft om dit dossier te beoordelen en indien het nodig is de gestelde klacht nader te onderzoeken. Tevens stelt het NCP de betrokken partijen op de hoogte van de aangemelde zaak.

Gelieve alle briefwisseling in dit dossier te adresseren aan Jan Cappelle - - jan_cappelle@proyectogato.be.

Hoogachtend,

Proyecto Gato vzw¹²

¹² statuten publicatie in Belgisch Staatsblad: nr. 024560 – **(annex 3)**: *kopij statuten n.a.v. de wet van 27 juni 1921, gewijzigd door de wet van 2 mei 2002*. Goedgekeurd door de algemene vergadering van 9 maart 2004 en publicatie voorzien in 2004 – www.proyectogato.be